

Kirchner tornt aan bescherming junta Argentinië

Kersverse president wil kaf van koren in leger scheiden

DOOR INEKE HOLTWIJK

President Nestor Kirchner van Argentinië zal binnenkort de uitlevering mogelijk maken van militairen die worden beschuldigd van schending van de mensenrechten. Dat hebben regeringsfunctionarissen in Buenos Aires bevestigd tegen journalisten. De Spaanse rechter Balthazar Garzon heeft onlangs een nieuw verzoek gedaan om 46 Argentijnse verdachte militairen over te brengen naar Madrid.

Op het ogenblik wordt uitwijzing geblokkeerd door een decreet dat een van Kirchners voorgangers, Fernando de la Rúa, heeft ondertekend kort voordat hij in 2001 gedwongen werd af te treden. De la Rúa heeft een zwager die marine-officier was ten tijde van de dictatuur.

Dat de nieuwe Argentijnse president de mensenrechten serieus neemt, bleek vorige maand toen hij de weg vrijmaakte voor uitlevering door Mexico van een voormalige Argentijnse marine-officier. Afgelopen week hield hij de strijdkrachten in een toespraak voor dat zij 'het kaf van het koren' moeten scheiden en dat zij daarvoor 'geen twintig jaar meer' de tijd hadden.

Garzon, die al jaren bezig is met een onderzoek naar mensenrechtenschendingen in Zuid-Amerika, diende onmiddellijk een nieuw verzoek tot uitlevering in. Op de lijst van 46 staan onder meer exdictator Jorge Videla en generaal Massera. Garzon vroeg ook om tijdelijke in beslagname van hun bezittingen en die van nog 52 andere Argentijnen. Veel mensenrechtenschenders verrijkten zich illegaal met de bezittingen van hun slachtoffers.

Kirchner heeft ongeveer een maand om het decreet van De la Rúa in te trekken. Want zo lang zal het volgens Spaanse diplomaten duren voordat het verzoek daadwerkelijk aan Buenos Aires wordt voorgelegd. Dit soort verzoeken lopen via de respectievelijke ministeries van Buitenlandse Zaken. Als het decreet nog van kracht is, dient het Argentijnse ministerie het verzoek onmiddellijk af te wijzen.

Kirchner gaf woensdag aan hoe hij het voor zich ziet: 'Gerechtigheid en herinnering zullen weer een plaats krijgen in Argentinië.' Zijn medewerkers duiden de uitspraak: rechters zullen van geval tot geval beslissen over al dan niet uitleveren.

De Argentijnse president is overvallen door Garzon. Diens verzoek komt vlak voor zijn eerste bezoek aan Europa, inclusief Spanje, waar hij nu ongetwijfeld aan de tand gevoeld zal worden over de kwestie. Kirchner wilde meer tijd om de huidige militaire machthebbers te overtuigen. Een minderheid in zijn kabinet is ook nog tegen.

De nieuwe president wil daarnaast een uitspraak van het Hooggerechtshof afwachten over de twee wetten die de meeste mensenrechtenschendingen tijdens de dictatuur afdekken, de wet Obediencia Debida (Gedwongen gehoorzaamheid) en de wet Punto Final (Eindpunt). Tientallen militairen en burgers weten zich door die amnestiewetten gevrijwaard van vervolging.

Lokale en federale rechters zijn de afgelopen jaren de wetten anders gaan interpreteren. Soms zijn de wetten zelfs ongrondwettelijk verklaard. Daardoor konden er op diverse plekken in Argentinië al onverwacht processen tegen militairen worden geopend. Maar het wachten is al meer dan een jaar op een oordeel van het Hooggerechtshof. Het hof staat bekend als corrupt en zou in de greep van de politiek zijn. Het heeft de beslissing tot nog toe voor zich uitgeschoven.

Kirchner, zelf advocaat, moest zelf ook op de loop voor de dictatuur en raakte kennissen en vrienden kwijt. Zijn doel is duidelijk, zeggen deskundigen. Hij wil uiteindelijk dat Argentijnse rechters zelf de mensenrechtenschenders kunnen vervolgen. Niet alleen vanuit een ethisch principe, maar ook als strategie. Het vooruitzicht thuis berecht te worden, zal op minder weerstand stuiten bij de strijdkrachten.